

การฝึกอบรมการประยุกต์ใช้คู่มือแนวทางการปฏิบัติที่ดี ด้านการลดและป้องกันมลพิษ

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นพื้นที่เร่งรัดพัฒนาตามยุทธศาสตร์พัฒนาเศรษฐกิจภาคใต้ ทำให้อุตสาหกรรมในพื้นที่ดังกล่าวขยายตัวอย่างรวดเร็ว อีกทั้งส่วนใหญ่ยังมีการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยการกำจัดของเสีย ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาในเชิงรับ ดังนั้นจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะเกิดปัญหามลพิษเพิ่มขึ้นตามมา อันจะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีที่สามารถลดมลพิษและป้องกันการสูญเสียวัตถุภัณฑ์ในกระบวนการผลิต ในขณะที่ยังรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์และการบริการให้คงเดิมหรือดีขึ้นมาประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรม ด้วยแนวความคิดดังกล่าวนี้สอดคล้องกับการดำเนินโครงการโดยกรมควบคุมมลพิษและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยซึ่งได้ดำเนินโครงการเสริมสร้างศักยภาพการจัดการมลพิษจากแหล่งกำเนิดประเภทอุตสาหกรรมในพื้นที่ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาขึ้น เพื่อศึกษาสถานการณ์การดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงาน และวิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันและควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดประเภทอุตสาหกรรมโดยการสาธิตเทคโนโลยีสะอาดและอื่น ๆ เพื่อลดและป้องกันมลพิษในโรงงานอุตสาหกรรมนำร่องตลอดจนการสร้างเครือข่ายแบบไตรภาคี เพื่อเฝ้าระวังปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นต่อไป

นอกจากนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนให้แนวทางการจัดการมลพิษจากแหล่งกำเนิดสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกลุ่มอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน รวมทั้งเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสามารถดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานด้วยตนเองได้ กรมควบคุมมลพิษและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยจึงได้จัดกิจกรรมฝึกอบรมการประยุกต์ใช้คู่มือแนวทางการปฏิบัติที่ดีด้านการลดและป้องกันมลพิษขึ้น โดยดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีในการลดและป้องกันมลพิษ ซึ่งมีพื้นฐานจากคู่มือฯ โดยมุ่งเน้นให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมได้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยการนำวิธีการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการลดและป้องกันปัญหาในเชิงรุก เพื่อให้โรงงานอุตสาหกรรมสามารถใช้พลังงานและลดปัญหามลพิษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับผลตอบแทนทางการเงินขององค์กรที่เพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยการดำเนินการตามแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานเพื่อลดและป้องกันมลพิษ ตลอดจนสามารถใช้ทรัพยากรและพลังงานภายในสถานประกอบการของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม จำนวน 40 รายจาก 3 กลุ่มประเภทอุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูปและอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่เยือกแข็ง อุตสาหกรรมยาง และอุตสาหกรรมอาหารสัตว์

วิธีการดำเนินการ

จัดกิจกรรมการฝึกอบรมเชิงทฤษฎี เพื่อประยุกต์ใช้คู่มือแนวทางการปฏิบัติที่ดีด้านการลดและป้องกันมลพิษในสถานประกอบการเป็นเวลา 0.5 วันและทำการประเมินผลการประยุกต์ใช้ 10 ราย

ประโยชน์ที่ได้รับ

กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม สามารถนำความรู้ที่ได้รับรวมทั้งคู่มือฯไปประยุกต์ใช้ในการจัดการทรัพยากรและพลังงานในสถานประกอบการของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัน/เวลา/สถานที่

วันที่ 30 มีนาคม 2548 ณ ห้องหาดใหญ่ โรงแรม เจ.บี. หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เวลา 08.00-12.00 น.

ผู้รับผิดชอบ

กรมควบคุมมลพิษและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

สรุปสาระสำคัญ

คณะผู้ศึกษาได้จัดกิจกรรมการฝึกอบรมการประยุกต์ใช้คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีด้านการป้องกันและลดมลพิษ สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูป อาหารทะเลแช่เยือกแข็ง อาหารสัตว์ และน้ำยางข้น เพื่อขยายแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานไปสู่ภาคอุตสาหกรรม โดยการนำคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีด้านการป้องกันและลดมลพิษไปประยุกต์ใช้จริง โดยจัดกิจกรรมขึ้นในวันพุธที่ 30 มีนาคม 2548 ณ ห้องหาดใหญ่ โรงแรมเจ.บี.หาดใหญ่ โดยมีสมาชิกเครือข่าย “รักษ์...เลสาบ” และผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวน 30 ราย ซึ่งเนื้อหาบรรยายสามารถสรุปได้ดังนี้

ดร.ขวัญฤดี โชติชนาทวีวงศ์

ผู้อำนวยการฝ่ายพลังงาน อุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อม สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

ดร.ขวัญฤดี บรรยายเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานในโรงงานว่า หลักสำคัญในการดำเนินการนั้นคือการผลิตที่ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าให้มากที่สุด โดยเกิดเป็นของเสียให้น้อยที่สุด ทั้งนี้หลักการเทคโนโลยีสะอาดจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการดำเนินการดังกล่าว ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร การวางแผนและจัดตั้งคณะทำงาน การกำหนดนโยบายและเป้าหมาย การพัฒนาบุคลากร การศึกษาและนำเสนอทางเลือกในการจัดการ การประเมินความเป็นไปได้ของทางเลือก การจัดทำแผนการดำเนินการ การดำเนินงาน การประเมินผล การดำเนินงาน และการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยการดำเนินการต่าง ๆ ดังกล่าวให้ประสบผลสำเร็จนั้นต้องประกอบด้วยปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ ได้แก่ การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง ศักยภาพของทีมงานและการมีส่วนร่วมจากผู้ปฏิบัติการ การตั้งเป้าหมายที่เหมาะสม และการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลดีต่อองค์กรกล่าวคือ โรงงานสามารถลดค่าใช้จ่ายในการซื้อทรัพยากรที่ใช้ในการผลิต ค่าใช้จ่ายจากการแก้ไขปรับปรุงอันเนื่องมาจากความผิดพลาดของการทำงาน นอกจากนี้ปริมาณผลผลิตที่ได้จะเพิ่มมากขึ้น ผลกำไรที่ได้รับก็จะมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อชุมชนรอบข้างอีกด้วย

ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมนั้น ดร.ขวัญฤดีแนะนำว่าในเบื้องต้นโรงงานจะต้องทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้ทรัพยากรทั้งวัตถุดิบหลัก วัตถุดิบเสริม น้ำ พลังงานไฟฟ้า และพลังงานความร้อน เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและการจัดการที่เหมาะสม ซึ่งประกอบด้วย การปรับเปลี่ยนอุปกรณ์/เทคโนโลยี การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่หรือใช้ซ้ำ และการบริหารจัดการที่ดี โดยในเบื้องต้นอาจดำเนินการในมาตรการที่ไม่ต้องลงทุนก่อน เพื่อให้เกิดแรงจูงใจแล้วจึงดำเนินการในมาตรการที่มีการลงทุนในภายหลัง โดยมาตรการเพื่อลดปริมาณการใช้น้ำยกตัวอย่างเช่น การติดตั้งอุปกรณ์ฉีดน้ำแรงดันสูง การปิดน้ำเมื่อไม่จำเป็น การนำน้ำที่มีความสกปรกต่ำมาใช้ซ้ำในขั้นตอนที่ไม่ต้องการความสะอาดของน้ำใช้สูง เป็นต้น ส่วนตัวอย่างของการใช้วัตถุดิบที่มีประสิทธิภาพ เช่น การนำวัตถุดิบสูญเสียกลับมาใช้ใหม่หรือใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เป็นต้น ในส่วนการจัดการของเสียนั้นสามารถทำได้โดยการลดการเกิดน้ำเสีย/

ขณะ การนำของเสียไปใช้ประโยชน์หรือนำกลับมาใช้ใหม่ และการบำบัดของเสียที่ถูกต้อง นอกจากนี้ การจัดการให้ภายในโรงงานทั้งในส่วนสำนักงาน พื้นที่ปฏิบัติงาน ห้องเก็บสินค้า ระบบการระบายน้ำ ระบบการเข้าออกของรถ ให้เป็นระเบียบและมีสภาพน่ามองก็เป็นอีกประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องใน ด้านสิ่งแวดล้อมที่ควรคำนึงถึง

คุณศุภชัย ปัญญาวิวัฒน์

กรรมการผู้จัดการบริษัท เอ็นเนอร์ยี คอนเซอร์เวชั่น เทคโนโลยี จำกัด

คุณศุภชัย ได้บรรยายเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาและการจัดการด้านพลังงานว่ามีหลักการที่สำคัญ 3 ประการ คือ การใช้พลังงานเท่าที่จำเป็น การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้พลังงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยอาศัยปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ การบริหารองค์กรและทรัพยากรบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพ ในเบื้องต้นโรงงานจะต้องมีการสำรวจการใช้พลังงานภายในโรงงานโดยจัดทำบัญชีพลังงานและจัดทำดัชนีการใช้พลังงานในรอบปีที่ผ่านมา เพื่อทราบถึงปัญหาหรือความบกพร่องที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในวิเคราะห์หาทางแก้ไข และดำเนินการเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการผลิตต่อไป

สรุปและขอเสนอแนะ

จากความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมโดยส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ข้อคิดเห็นและขอเสนอแนะดังนี้

1. ระยะเวลาในการฝึกอบรมสั้นเกินไป
2. ควรเน้นเนื้อหาอบรมในเชิงลึกมากกว่านี้ โดยการแก้ไขปัญหเฉพาะจุด ซึ่งอาจต้องมีวิทยากรผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
3. เอกสารประกอบการบรรยายไม่ชัดเจน
4. ควรมีการศึกษาในสถานที่จริงประกอบด้วย

ภาพบรรยากาศการฝึกอบรมการประยุกต์ใช้คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีด้านการป้องกันและลดมลพิษ

